

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.5.30.
COM(2013) 310 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK**

**Negyedik jelentés a tagállam területéről jogellenesen kiszállított kulturális tárgyak
visszaszolgáltatásáról szóló 93/7/EGK tanácsi irányelv alkalmazásáról**

(EGT-vonatkozású szöveg)

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés	3
2.	A 93/7/EGK irányelv alkalmazásáról (2004–2007) szóló harmadik jelentés következtetései	3
3.	A harmadik jelentés óta bekövetkezett fejlemények.....	4
3.1.	Az irányelv kodifikálására irányuló próbálkozás.....	4
3.2.	A kulturális javak visszaszolgáltatásával foglalkozó „Return of cultural goods” munkacsoport	4
3.3.	A kulturális javakkal kapcsolatos egyéb kezdeményezések	5
4.	Az irányelv alkalmazása 2008–2011 között	7
4.1.	Tagállami jelentések az irányelv alkalmazásáról.....	7
4.2.	Az irányelv alkalmazásának értékelése.....	8
5.	Következő lépések	9
	Melléklet.....	10

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK

Negyedik jelentés a tagállam területéről jogellenesen kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról szóló 93/7/EGK tanácsi irányelv alkalmazásáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. BEVEZETÉS

Az 1993. március 15-én elfogadott 93/7/EGK tanácsi irányelv¹ meghatározza a nemzeti hatóságok közötti adminisztratív együttműködés mechanizmusát és egyes kulturális javak visszaszolgáltatásának bírósági eljárását arra az esetre, ha a kulturális javakat jogellenesen szállítják ki a tagállam területéről.

A 93/7/EGK irányelv (a továbbiakban: az irányelv) 16. cikkével összhangban a tagállamok jelentést küldtek a Bizottságnak az irányelvben foglaltak 2008–2011-es időszak tekintetében történő alkalmazásáról². Ez alapján dolgozta ki a Bizottság ezt a negyedik értékelő jelentést az irányelv alkalmazásáról³. A Bizottság e jelentést az Európai Parlament, a Tanács és a Gazdasági és Szociális Bizottság elé terjeszti.

2. A 93/7/EGK IRÁNYELV ALKALMAZÁSÁRÓL (2004–2007) SZÓLÓ HARMADIK JELENTÉS KÖVETKEZTETÉSEI

Az irányelv alkalmazásáról szóló harmadik jelentés arra a következtetésre jutott, hogy az irányelv hasznos eszköz, amely lehetővé teszi egyes kulturális tárgyak visszaszerzését, és ebből fakadóan jó eszköz az Európai Unió számára ahhoz, hogy hozzájáruljon a tagállamok kulturális örökség védelmében tett erőfeszítéseikhez. A jelentés ugyanakkor kifejezésre jutatta azt is, hogy a tagállamok sajnálattal észlelik az irányelv korlátozásait, különösen a visszaszolgáltatási eljárásra kiszabott rövid határidő tekintetében.

A jelentés szerint javult az igazgatási együttműködés és az információcsere mind a tagállamokon belül (a kulturális hatóságok, a vámhatóságok, a rendőrség stb. között), mind a különböző tagállamoknak az irányelv alkalmazásáért felelős hatóságai között. Ugyanakkor a tagállamok közötti együttműködés és információcsere még további javításra szorul.

¹ A Tanács az 1997. február 17-i 96/100/EGK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 60., 1997.3.1., 59. o.) és a 2001. június 5-i 2001/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 187., 2001.7.10., 43. o.) módosított, a tagállam területéről jogellenesen kiszállított kulturális javak visszaszolgáltatásáról szóló, 1993. március 15-i 93/7/EGK irányelvet, HL L 74., 1993.3.27., 74. o.

² A Bizottság 22 tagállamtól kapott jelentést.

³ A Bizottság 2000. május 25-i első jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és a Gazdasági és Szociális Bizottságnak a kulturális javak kiviteléről szóló 3911/92/EGK tanácsi rendelet és a tagállam területéről jogellenesen kiszállított kulturális javak visszaszolgáltatásáról szóló 93/7/EGK tanácsi irányelv alkalmazásáról, COM(2000) 325 végleges. A Bizottság 2005. december 21-i második jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a tagállam területéről jogellenesen kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról szóló 93/7/EGK tanácsi irányelv alkalmazásáról, COM(2005) 675 végleges.

A Bizottság 2009. július 30-i harmadik jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a tagállam területéről jogellenesen kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról szóló 93/7/EGK tanácsi irányelv alkalmazásáról, COM(2009) 408 végleges.

A tagállamok úgy vélik, az irányelv ritka alkalmazása (mind az igazgatási együttműködés keretében tett intézkedések, mind a nemzeti bíróságokhoz benyújtott keresetek szintjén) az irányelv túl szűk hatályára, valamint a visszaszolgáltatási eljárás végrehajtására vonatkozó túl korlátozó feltételekre vezethető vissza.

A szóban forgó jelentésben a Bizottság vállalta, hogy megfontolja az irányelv esetleges felülvizsgálatát. Ennek első lépéseként a kulturális javak kivitelével és visszaszolgáltatásával foglalkozó bizottság keretében munkacsoportot jött létre, hogy az az irányelv alkalmazását mélyrehatóan elemezze.

3. A HARMADIK JELENTÉS ÓTA BEKÖVETKEZETT FEJLEMÉNYEK

3.1. Az irányelv kodifikálására irányuló próbálkozás

A 93/7/EGK irányelv kodifikálása a Bizottság közösségi vívmányok egyszerűsítését célzó programjának részét képezte 2007-ben. A kodifikációs javaslat az Európai Unió Bíróságának (a C-133/06. sz. ügyben)⁴ 2008. május 6-án hozott ítéletét követően kikerült a programból.

Az említett ítélet alapján úgy kellett tekinteni, hogy a 93/7/EGK irányelv kodifikálására irányuló javaslat rendelkezései másodlagos jogalapot tartalmaztak⁵. Így pedig nem lehetett folytatni az irányelv kodifikálását, mivel a szóban forgó rendelkezést törölni kellett, az pedig olyan érdemi módosítással járt volna, amely túllép a kodifikáció keretein.

3.2. A kulturális javak visszaszolgáltatásával foglalkozó „Return of cultural goods” munkacsoport

Tekintettel a harmadik jelentés következtetéseire, a Bizottság megtette az irányelv felülvizsgálatához szükséges lépéseket.

Első lépésként, 2009-ben létrehozta az irányelv végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok képviselőiből álló „Return of cultural goods” munkacsoportot. A munkacsoport arra kapott felkérést, hogy i. tárja fel az irányelv alkalmazásával kapcsolatban felmerülő fő nehézségeket, valamint ii. javasoljon hatékony és elfogadható megoldási lehetőségeket az irányelv esetleges felülvizsgálatához. A munkacsoport a kulturális javak kivitelével és visszaszolgáltatásával foglalkozó bizottságon belül jött létre.

A „Return of cultural goods” munkacsoport 2011-ben arra a következtetésre jutott, hogy a „nemzeti kincsnek” minősülő kulturális javak hatékonyabb visszaszolgáltatási rendszere érdekében felül kell vizsgálni a 93/7/EGK irányelvet. Az esetleges felülvizsgálat hatókörére vonatkozó javaslatokat illetően a tagok többsége támogatta: i) a visszaszolgáltatási eljárás végrehajtására rendelkezésre álló egy éves, valamint a megkereső tagállam illetékes hatóságai számára – annak ellenőrzésére, hogy egy másik tagállamban található tárgy kulturális tárgynak számít-e – rendelkezésre álló két hónapos határidő meghosszabbítását, ii. az irányelv alkalmazásának elősegítése érdekében egyes rendelkezéseinek egyértelművé tételét, többek között például a kulturális tárgy birtokosának kártalanítása tekintetében a „kellő gondosság és körültekintés” fogalmának egységesebb értelmezéséhez közös kritériumok meghatározása révén, iii. az irányelvről szóló jelentések nagyobb időintervallumonkénti elkészítését.

⁴ Lásd a C-133/06. sz., Európai Parlament kontra az Európai Unió Tanácsa ügyben 2008. május 6-án hozott ítéletet (EBHT 2008., I-03189. o.), a következő oldalon: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62006CJ0133:Hu:HTML>

⁵ Arról a rendelkezésről van szó, amelynek értelmében a Tanács a Bizottság javaslata alapján háromévente vizsgálatot tart, és indokolt esetben napra kész állapotba hozza az irányelv mellékletben jelzett összegeket.

A munkacsoport tagjai véleményt nyilvánítottak az irányelv hatályával kapcsolatos egyéb javaslatokról is, különös tekintettel a pénzügyi küszöbértékek és/vagy a mellékletben található egyes kategóriák esetében a tárgyak korának eltörlésére, valamint a melléklet törlésére, továbbá a kellő gondosság és körültekintés bizonyítási terhének megállapítására vagy arra a lehetőségre, hogy magánszemélyek is indíthassanak visszaszolgáltatási eljárást.

A munkacsoport tagjai egyetértettek abban, hogy az illetékes hatóságok közötti együttműködés és információcsere javítása, és ezáltal a kulturális javak gördülékenyebb visszaszolgáltatása érdekében megfontolandó a jogszabályoktól eltérő eszközök alkalmazása.

A munkacsoport egészének és a csoport egyes tagjainak a munkája nagyon fontos információforrásul szolgált a 93/7/EGK irányelv felülvizsgálatának hatásvizsgálatához⁶.

A „Return of cultural goods” munkacsoport következtetéseit 2011. október 24-én, a kulturális javak kivitelével és visszaszolgáltatásával foglalkozó bizottság 17. ülésén az említett bizottság elé terjesztette.

3.3. A kulturális javakkal kapcsolatos egyéb kezdeményezések

A kulturális javak tiltott kereskedelmének megelőzése és leküzdése iránt egyre nagyobb érdeklődést mutatnak az Európai Unió intézményei, a tagállamok, valamint egyes nemzetközi szervezetek (Interpol, UNESCO).

A kulturális javak kiviteléről szóló tanácsi rendeletet 2008-ban kodifikálták (2008. december 18-i 116/2009/EK rendelet⁷). A Bizottság 2011-ben elfogadta az említett rendelet alkalmazásáról szóló második jelentést a 2000–2010 közötti időszakra vonatkozóan⁸.

Az Európai Unió Tanácsának 2008-ban megfogalmazott kérésére⁹ a Bizottság tanulmányt rendelt meg a kulturális javak tiltott kereskedelmének az Európai Unión belüli megelőzéséről és a jelenség ellen folytatott küzdelem javításáról. A tanulmányról 2011 végén készült végleges jelentés felsorolja a kulturális javakra alkalmazható nemzetközi és uniós jogi eszközöket, valamint a kulturális javak tiltott kereskedelmének megelőzésével és leküzdésével kapcsolatos akadályokat és nehézségeket¹⁰.

A jelentés egy sor ajánlást tartalmaz a tiltott kereskedelem megelőzésére és leküzdésére vonatkozóan. Az ajánlások között szerepel például a kulturális javak tiltott kereskedelmének megelőzésében és leküzdésében érintett hatóságok és intézmények közötti uniós szintű együttműködési rendszer megvalósítása, európai internetes portál létrehozása, csatlakozás az UNESCO és az UNIDROIT nemzetközi egyezményeihez¹¹, uniós szintű tájékoztatási kötelezettség bevezetése az internetes értékesítési weboldalakra vonatkozóan, a kulturális javak kiszállítását engedélyező tagállami dokumentumok egységesítése, az Unión belüli

⁶ A szóban forgó dokumentum nem nyilvános.

⁷ HL L 39., 2009.2.10., 1. o.

⁸ A Bizottság 2011. június 27-i jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a kulturális javak kiviteléről szóló, 2008. december 18-i 116/2009/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról, COM(2011) 382 végleges.

⁹ A Tanács következtetései a kulturális javak tiltott kereskedelmének megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelem javításáról, Brüsszel, 2008. november 27–28., http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/08/st14/st14224-re02_fr08.pdf

¹⁰ „Etude sur la prévention et la lutte contre le trafic illicite des biens culturels dans l’Union européenne”, készítette a Centre d’Etude sur la Coopération Juridique Internationale, CECOJI-CNRS-UMR 6224 Franciaország. A tanulmány megtekinthető francia és angol nyelven, http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/Rapport%20Trafic%20des%20biens%20culturels%20UE%20-%20FR.pdf#zoom=100

¹¹ Az 1970. évi UNESCO-egyezmény a kulturális javak jogtalan importjának, exportjának és tulajdonjog-átruházásának tilalmát és megakadályozását szolgáló eszközökről, valamint az 1995. évi UNIDROIT-egyezmény a lopott vagy illegálisan exportált kulturális javakról.

szabad mozgást tanúsító kártya („útlevél”) létrehozása vagy rendőrségi nyilvántartás-vezetési kötelezettség kiterjesztése az ingó kulturális javak esetében. A jelentés javasolja továbbá a kulturális javak visszaszolgáltatása terén bevált gyakorlatokat tartalmazó útmutató összeállítását, valamint a 93/7/EGK irányelv felülvizsgálatát, hogy a visszaszolgáltatás terén javuljon a hatékonysága.

A szóban forgó jelentés, valamint a témával kapcsolatos további munkák alapján az Európai Unió Tanácsa 2011. december 13–14-i ülésén ajánlásokat terjesztett a Bizottság és a tagállamok elé a kulturális javak tiltott kereskedelméről. A Bizottságot felszólították a kulturális javak hatékony védelmére irányuló tagállami erőfeszítések támogatására a tiltott kereskedelem megelőzése és leküzdése, és adott esetben kiegészítő intézkedések foganatosításának elősegítése érdekében¹².

Az európai kulturális menetrenddel és a 2008–2010. évre szóló kulturális munkatervvel kapcsolatos munka keretében egy nemzeti szakértői csoport (nyitott koordinációs módszer–OMC) a műalkotások mozgásának („A gyűjtemények mobilitása”) javításával foglalkozott. Az OMC-csoport a lopás és a tiltott kereskedelem megelőzésével, valamint a kellő gondosság és körültekintés kérdésével foglalkozó alcsoportja javasolta a kellő gondosság és körültekintés fogalmával kapcsolatos alapvető követelmények elfogadását¹³.

Ebbe az irányba mutat a Tanács által elfogadott második, a 2011–2014-es időszakra szóló kulturális munkaterv¹⁴, amely a kulturális javakkal kapcsolatos három fontos kezdeményezést irányoz elő.

Egyrészt egy szakértői csoport felállítását azzal a feladattal, hogy dolgozzon ki egy olyan „eszköztárt”, amely iránymutatásokat tartalmaz a bevált gyakorlatokra vonatkozóan, valamint magatartási kódexet a tiltott kereskedelem és a lopás elleni küzdelem területén szükséges kellő gondosságról és körültekintésről. Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy az Európai Unió Tanácsa 2011. december 13–14-én tartott ülésén javasolta, hogy az említett szakértői csoport felállítása kapcsán vonják be az érdekelt feleket is.

Másrészt egy, a nyitott koordinációs módszer keretén belül összeült nemzeti szakértői csoport annak megvizsgálására kapott felkérést, hogyan lehetne a műalkotások Unión belüli kölcsönzési folyamatait leegyszerűsíteni¹⁵.

A harmadik kezdeményezés pedig a műalkotások felbecslését szolgáló rendszerekről szóló tanulmány kidolgozása az állami kezességvállalás, a biztosítás és a közös felelősségvállalás tekintetében.

A Bizottság végül 2010-ben a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK rendelet átdolgozására irányuló javaslatot fogadott el. A javaslat előírja, hogy a dologi jogokkal vagy ingóságok tulajdonlásával kapcsolatos polgári peres eljárás esetén a tulajdon helye szerinti bíróság az illetékes. Ez az ingóságokra általában alkalmazandó joghatósági alap érvényes

¹² A Tanács következtetései a kulturális javakkal kapcsolatos bűncselekmények megelőzéséről és az ellenük folytatott küzdelemről, Brüsszel, 2011. december 13–14., <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/11/st17/st17541.fr11.pdf>

¹³ http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/working-group-on-museum-activities_en.htm

¹⁴ A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott következtetések a 2011–2014-es időszakra szóló kulturális munkatervről, HL C 325., 2010.10.2., 1. o. http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/european-agenda_en.htm

¹⁵ A munkacsoport tevékenységéről bővebben itt tájékozódhat: http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/policy-documents/omc-working-groups_en.htm

azon eljárásokra is, amelyeket a kulturális javak visszaszolgáltatásáért indít a tulajdonos. Az új rendelet¹⁶ hozzá fog járulni a kulturális javak fokozottabb védelméhez.

4. AZ IRÁNYELV ALKALMAZÁSA 2008–2011 KÖZÖTT

4.1. Tagállami jelentések az irányelv alkalmazásáról

A tagállamok jelezték, hogy érthető okokból nem áll rendelkezésükre információ a területükről jogellenesen kivitt összes kulturális tárgyról¹⁷. Ezért nehéz megállapítani, hogy növekedett vagy csökkent-e a jogellenes esetek száma.

A nemzeti jelentések a következő megállapításokat tartalmazzák:

- Az irányelv és különösen a visszaszolgáltatási eljárás nem kerül gyakran alkalmazásra (lásd a mellékletben található táblázatot¹⁸).

A tagállamok az irányelv ritka alkalmazásának okát abban látják, hogy hatálya – különös tekintettel a mellékletben meghatározott kategóriákra – korlátozott, valamint abban, hogy a visszaszolgáltatási eljárás megindítására rendelkezésre álló idő túl rövid, és visszaszolgáltatás esetén a tagállamok bírói számára nehézséget okoz a tulajdonos kártérítésére vonatkozóan a 9. cikk egységes alkalmazása.

Néhány tagállam megemlítette a visszaszolgáltatási eljárással kapcsolatos költségeket, illetve egy másik tagállam illetékes bíróságának beazonosítása körüli nehézségeket.

- A tagállamok központi hatóságai között fokozatosan javul az igazgatási együttműködés és az információcsere. Ezt az irányelv jobb alkalmazása érdekében még tovább kell fokozni.

A tagállamok többsége úgy véli, hogy a tagállamok hatóságai között jó az együttműködés és az információcsere. Belgium, Bulgária, a Cseh Köztársaság, Németország és az Egyesült Királyság ugyanakkor úgy gondolja, hogy az együttműködés és információcsere jelenlegi foka még nem kielégítő. A hatóságok például jelzik annak fontosságát, hogy az eltűnt tárgyak felkutatásához jó technikai háttér álljon rendelkezésre és/vagy a hatóságok közötti kapcsolattartás során az érintettek több munkanyelvet tudjanak használni.

- Az irányelv átdolgozásának szükségessége.

A tagállamok úgy ítélik meg, hogy az irányelvnek hatékonyabb eszköznek kellene lennie ahhoz, hogy az 1993 óta a területekről jogellenesen egy másik tagállamba elszállított,

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 1215/2012/EU rendelete (2012. december 12.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról (HL L 351., 2012.12.20., 1. o.)

¹⁷ A Cseh Köztársaság ugyanakkor benyújtott egy áttekintést azokról a jogellenesen kivitt tárgyokról, amelyeket más tagállamban azonosítottak (1995 óta 189 darab), valamint azokról az illegális eredetű javokról, amelyeket területén megtaláltak (1995 óta 243 darab). Olaszország is tájékoztatást nyújtott a területéről illegálisan kivitt tárgyokról (2008–2011 között 10 372 darab). Ezek az adatok a kulturális örökség védelmében illetékes rendőri szerv által kiderített információkon alapulnak. Nagy többségben illegális ásatásból származó régészeti tárgyokról van szó. Magyarország úgy becsüli, hogy évente több száz tárgy hagyja el jogtalanul az országot. A román rendőrség szerint 11 530 kulturális tárgyat (ebből 11 300 régészeti tárgyat) vittek ki illegálisan az országból. Görögország is jelezte kulturális javak – 274 ikon, 44 román, bizánci, illetve késő bizánci kori építészeti elem, 1 XX. századi festmény, 5 (klasszikus antik és római kori) váza, 8 pénzérme és 23 liturgikus tárgy – jogellenes kivitelét. A tagállam megállapítja, hogy a korábbiakhoz képest jelentősen több késő bizánci ikont loptak el.

¹⁸ Az adatok összehasonlíthatósága érdekében a Bizottság az irányelv alkalmazásáért felelős központi hatóságoknak az előző jelentés során felhasználható hasonló kérdőívet küldött. Az adatok összegyűjtésének megkönnyítése és megbízhatóságuk növelése érdekében sor fog kerülni a kérdőíves rendszer felülvizsgálatára.

„nemzeti kincsnek” nyilvánított kulturális javakat vissza tudják szolgáltatni. Ezért támogatják a „Return of cultural goods” munkacsoportnak a jelenlegi jogszabály átdolgozására irányuló javaslatát.

Bulgária és Olaszország kiemeli továbbá az illegális ásatásokból származó régészeti tárgyak jogellenes kereskedelmével kapcsolatos nehézségeket, nevezetesen e javak eredetének igazolását és jogellenes kivitelük időpontját illetően. Az említett tagállamok azt kérik, hogy az irányelv átdolgozásának köszönhetően oldódjon meg ez a probléma.

A tagállamok végül megerősítik, hogy az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések alkalmazása prioritást kellene, hogy élvezzen. Az irányelv korlátozó feltételei azonban arra kényszeríthetik őket, hogy a kulturális javak visszaszerzéséhez rendszeresen nemzetközi egyezményeket vagy büntetőjogi utat vegyenek igénybe¹⁹.

4.2. Az irányelv alkalmazásának értékelése

A mellékletben található táblázatban a Bizottság a tagállamok központi hatóságaitól kapott információk alapján összegyűjtötte az irányelv 4. és 5. cikke alkalmazásának eseteit. Az adatok azonban nem mindig állnak összhangban egymással és hiányosnak bizonyulhatnak.

A nemzeti hatóságok által az igazgatási együttműködés keretében leggyakrabban hozott intézkedések a területükről jogellenesen kiszállított kulturális javak felkutatására vagy egy megtalált tárgyra vonatkozó értesítésre irányulnak. Néhány tagállam, így Németország, Írország, Magyarország, Lettország, Ausztria, Hollandia, Lengyelország és Románia jelezte továbbá, hogy intézkedtek annak ellenőrzéséről, hogy a tárgy kulturális tárgynak számít-e, hogy ezáltal a tárgyat megóvják, illetve hogy megakadályozzák a visszaszolgáltatási eljárás elkerülését.

A tagállamok olyan esetekről is beszámoltak, amikor a nemzeti hatóságok közötti tárgyalások eredményeképpen megtörtént a kulturális javak visszaszolgáltatása. A bírósági eljárás nélkül, közös megegyezéssel történő visszaszolgáltatás gyakoribb a bírósági úton érvényesített visszaszolgáltatásnál; ezek az esetek szerepelnek a mellékletben.

A tagállami jelentések szerint hat visszaszolgáltatási kérelmet nyújtottak be, ebből egy elutasításra került. Az irányelv alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közül egyesek jelezték, hogy nem rendelkeznek információval a visszaszolgáltatás érdekében indított bírósági eljárásokról.

A javak visszaszolgáltatásának érvényesítését illetően több tagállam – köztük Belgium, Bulgária, Olaszország, Magyarország, Lengyelország és Finnország – kiemeli az irányelv korlátait, különösen az egyes nemzeti kincsekre alkalmazandó pénzügyi határértékek és a visszaszolgáltatási eljárás végrehajtására rendelkezésre álló egy éves határidő miatt. Hangsúlyozzák továbbá, hogy az illegális ásatásból származó régészeti tárgyak visszaszolgáltatása problematikus, mivel nehéz igazolni a tárgy származási helyét és/vagy jogellenes kivitelük időpontját (Bulgária és Olaszország).

A nemzeti jelentések kiemelik az érintett valamennyi hatóság – különösen az irányelv alkalmazásáért felelős központi hatóságok – közötti jó együttműködés és információcsere fontosságát. Megállapítják, hogy a tagállamok központi hatóságai között javult az igazgatási együttműködés, ugyanakkor nem eléggé szervezett és a nyelvi akadályok miatt nem mentes a problémáktól. A jelentések hiányosságokról számolnak be az érintett hatóságok közötti információcsere szintjén is, ami csökkenti annak hatékonyságát.

¹⁹ E tekintetben Bulgária és Lengyelország jelezte, hogy az UNESCO-egyezmény útján sikerült kulturális javakat visszaszolgáltatni, Románia pedig 235 tárgy visszaszolgáltatását az UNIDROIT-egyezmény révén oldotta meg.

5. KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A kulturális javak jogellenes kereskedelme az Európai Unió országait sújtó csapás. Az Európai Unió tanácsa felkérte a Bizottságot, hogy támogassa a tagállamokat a kulturális javak jogellenes kereskedelmének megelőzésében és leküzdésében.

A 93/7/EGK irányelv felülvizsgálata 2009 óta folyik. Az ezzel kapcsolatos nyilvános konzultáció 2012. március 5-én zárult le²⁰.

A 93/7/EGK irányelv felülvizsgálata lehetőséget teremt az 1993 óta egy tagállam területéről jogellenesen elszállított „nemzeti kincsnek” nyilvánított kulturális javak visszaszolgáltatási esélyeinek javítására.

Ezzel kapcsolatban a Bizottság azt is megvizsgálja, hogyan lehet az irányelvben előírt feladatokat végző hatóságok közötti igazgatási együttműködést és konzultációt elősegíteni.

XXX

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet, a Tanácsot és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy nyugtázza ezt a jelentést.

²⁰

http://ec.europa.eu/culture/news/201112-consultation_en.htm

Melléklet

Összefoglaló táblázat a közös megegyezéssel történt visszaszolgáltatás eseteiről, az adminisztratív együttműködés keretében hozott intézkedésekről és a visszaszolgáltatási eljárásokról 2008–2011 között²¹

- Áttekintés a közös megegyezéssel történt visszaszolgáltatásokról

Év	Visszaszolgáltató állam	Megkereső állam	Eredmény
2008	Németország	Cseh Köztársaság	1 fából készült Pieta-szobor (Močidlec)
2008	Németország	Cseh Köztársaság	4, az egyházatyákat ábrázoló faszobor (Semín)
2008	Németország	Cseh Köztársaság	1 anyalt ábrázoló faszobor (Klokočka)
2008	Spanyolország	Svédország	Régészeti tárgyak
2009	Németország	Cseh Köztársaság	1 anyalt ábrázoló faszobor, a szeretet allegóriája (Česká Skalice)
2009	Németország	Cseh Köztársaság	1 fából készült anyalszobor (Hněvčeves)
2009	Ausztria	Cseh Köztársaság	Nepomuki Szent Jánost ábrázoló faszobor (Přistoupim)
2009	Szlovénia	Olaszország	Gorzanis könyve
2009	Ausztria	Cseh Köztársaság	Szent Annát ábrázoló festmény egy templomból (Noutonice)
2009	Németország	Görögország	90 régiség
2010	Hollandia	Cseh Köztársaság	Angyalokat ábrázoló szobrok (Hněvotín) (2)
2010	Németország	Cseh Köztársaság	Szent Miklóst ábrázoló faszobor (Libníč)
2010	Ausztria	Bulgária	Régészeti érmék
2010	Svédország	Lettország	Festmények

²¹ Forrás: Az irányelv alkalmazásáról szóló nemzeti jelentések. A táblázatot leellenőrizték a 93/7/EGK irányelv alkalmazásáért felelős központi hatóságok. Egyes adatokat ugyanakkor csak az érintett két tagállam egyike igazolt vissza. Egy adott visszaszolgáltatással kapcsolatos lépések több táblázatban is fel lehetnek tüntetve.

2010	Franciaország	Spanyolország	Festmény (vásznon)
2011	Cseh Köztársaság	Ausztria	„Christ Salvator” faszobor
2011	Egyesült Királyság	Görögország	6 ikon
2011	Észtország	Lettország	3 ikon
2011	Egyesült Királyság	Olaszország	2 XIV. és XV. századi kézirat, valamint egy XIV. századi misekönyv
2011	Németország	Ausztria	Kézirat-gyűjtemény
2011	Németország	Olaszország	Kézirat
2011	Franciaország	Németország	2 szobor

- Tárgyak felkutatása iránti kérelmek (a 93/7/EGK irányelv 4. cikkének (1) bekezdése)

Év	Megkereső	Megkeresett	Eredmény
	Bulgária	Belgium	A tárgyakat nem találták meg.
	Olaszország Belgium	Németország (6)	A tárgyakat megtalálták (2)
	Németország	Ausztria	A tárgyat nem találták meg.
2010	Magyarország Franciaország Görögország Cseh Köztársaság	Olaszország	Folyamatban (festmény) Folyamatban (iratgyűjtemény) Folyamatban (rég. érmék) Folyamatban (szobor)
2008	Litvánia	Ausztria	A tárgyat megtalálták (az eljárás folyamatban)
2008 2010	Belgium Egyesült Királyság	Hollandia	A tárgyakat megtalálták (egyházi tárgyak) A tárgyakat megtalálták (régészeti tárgyak)

2008-2011	Németország Bulgária	Ausztria	(7) Egyes tárgyakat megtaláltak, másokat nem (2) A tárgyakat megtalálták és visszaszolgáltatták (régészeti pénzermék)
2008-2011	Ausztria	Németország (3)	A tárgyakat megtalálták
2008-2011	Belgium Bulgária Cseh Köztársaság Németország Franciaország Magyarország Ausztria Portugália Románia Szlovákia Finnország	Görögország	A tárgyakat nem találták meg.
	Bulgária	Lengyelország	Folyamatban
	Lengyelország	Németország	A tárgyakat nem találták meg.
	Bulgária	Románia	A tárgyakat nem találták meg.
	Olaszország (1) Magyarország (3) Cseh Köztársaság (1)	Egyesült Királyság (5)	A tárgyakat megtalálták 1 tárgyat megtaláltak, 2 tárgyat nem A tárgyat nem találták meg.
2008-2011	Görögország	Összes tagállam (39 eset)	A tárgyakat nem találták meg.

- Tárgyak megtalálásáról szóló értesítések (a 93/7/EGK irányelv 4. cikkének (2) bekezdése)

Év	Értesítést küldő	Értesítést kapó	Eredmény
----	------------------	-----------------	----------

	tagállam	tagállam	
	Németország (5)	Franciaország Bulgária Olaszország Spanyolország Dánia	Pozitív (két festmény visszaszolgáltatása) Folytatás nélkül Pozitív (váza visszaszolgáltatása) Folytatás nélkül Folytatás nélkül
2011	Magyarország Görögország Spanyolország	Olaszország	Folytatás nélkül (Pugliai váza) A visszaszolgáltatás folyamatban (liturgikus tárgyak) Pozitív (régí műemlékek és könyvek visszaszolgáltatása)
	Olaszország	Franciaország	Pozitív (festmény visszaszolgáltatása)
	Észtország	Lettország	Pozitív (3 ikon visszaszolgáltatása)
2010 2011 2010	Hollandia	Franciaország Franciaország Egyesült Királyság	A visszaszolgáltatás folyamatban (szobor) Folytatás nélkül (iratgyűjtemény) Folytatás nélkül (régészeti tárgyak)
	Szlovénia	Ausztria	jelentett, de Ausztria által nem azonosított tárgy
	Németország Franciaország	Lengyelország	Pozitív (szobor visszaszolgáltatása) Segítségnyújtás a tárgy megóvása érdekében (10 festmény)
	Finnország	Franciaország	Folytatás nélkül

• Visszaszolgáltatási kérelmek (a 93/7/EGK irányelv 5. cikke)

Év	Megkereső	Megkeresett	Tárgy
2008	Cseh Köztársaság	Ausztria	4, szentet ábrázoló faszobor és 2 relikviatartó (az eljárást törölték)
2008	Olaszország	Németország	Régi bronz sisak (a kérelmet elutasították)
2009	Cseh Köztársaság	Hollandia	Szent Annát ábrázoló szobor (folyamatban)

Év	Megkereső	Megkeresett	Tárgy
2009	Litvánia	Ausztria	„Feltámadott Krisztus” szobor (folyamatban)
2010	Cseh Köztársaság	Ausztria	2 szobor (folyamatban) 10 szobor (visszaszolgáltatva)
2011	Cseh Köztársaság	Ausztria	Nepomuki Szent Jánost ábrázoló szobor (Čímyšl)